

Development of the IT industry – attracting European technology companies and outsourcing centers.

Export potential – expanding exports of Ukrainian goods to the EU and strengthening economic ties.

European businesses will play a key role in Ukraine's post-war reconstruction. Despite challenges related to security, corruption, and the need for reforms, European companies will gain significant opportunities for development, cooperation, and expansion in the Ukrainian market. Ukraine's integration into the European economic space will contribute to the formation of a competitive, innovative, and stable economy.

Literature:

1. Траченко А.А. Сучасне управління бізнесом: оцінка відмінностей за концепцією TQM та міжнародними стандартами. *Вісник НУБГП. Економічні науки: зб. наук. праць*. Рівне : НУБГП, 2021. Вип. 2(94). С. 231-241.

2. Як визначити ключові проблеми в управлінні малим бізнесом та ресурси для їх вирішення. URL: <https://ag.marketing/blog/yak-viznachiti-klyuchovi-problemi-v-upravlinni-malim-biznesom/> (дата звернення: 15.02.2025).

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Епископоян А.М., здобувач вищої освіти*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

В серпні 2021 р. Кабінет міністрів України (КМУ) затвердив Стратегію енергетичної безпеки країни на період до 2025 року. Зокрема зберігається високий рівень залежності від імпорту деяких видів енергоресурсів, значний відсоток зношеності основних фондів паливо-енергетичного комплексу, відсутність енергетичних резервів тощо. Стратегічний підхід є особливо важливим для такої складної галузі, як енергетика. Нестабільність геополітичної ситуації, обмежені енергетичні ресурси, необхідність екологічного розвитку та інші фактори потребують забезпечення прогнозованого розвитку й стійкості операційного менеджменту [1].

Термін «операції» є досить широким і стосується промислового та сільськогосподарського виробництва, а також надання послуг

* Науковий керівник – Нагасв В.М., д.п.н., професор

організацією будь-якого типу (державною, приватною тощо). Операційний менеджмент – це термін, що походить від англійського Production and Operations Management, що в перекладі означає управління виробництвом [2]. Операційна система включає сукупність трьох взаємопов'язаних підсистем: переробної, підсистеми забезпечення; підсистеми планування і контролю. Підсистема переробки виконує продуктивну роботу, безпосередньо пов'язану з перетворенням вхідних величин на вихідні результати.

Підсистема забезпечення не пов'язана прямо з виробництвом виходу, але виконує необхідні функції забезпечення підсистеми переробки. Підсистема планування та контролю отримує від підсистеми переробки інформацію про стан системи і незавершене виробництво [2].

Мета дослідження полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні компонентів системи операційного менеджменту на прикладі функціонування ринку нафтопродуктів в Україні.

Протягом останніх 15 років Україна стала більш залежною від імпорту нафти та нафтопродуктів. Додатковим ризиком є те, що основними постачальниками є компанії з РФ і РБ. В 2020 р. національні виробники забезпечили 50 % спожитого бензину, 15 % дизельного палива і 20 % LPG. Тобто частка іноземних постачальників складає близько 70 % і залежно від кон'юнктури ринку на імпорт витрачається \$3-6 млрд. Наприклад, рекордним в 2021 р. був імпорт дизельного палива, який склав 6,85 млн. тон, що на 10 % більше попереднього року, найбільшим постачальником стала РБ з часткою в 42 % [3].

Підприємство ПАТ «Укрнафта» є найбільшою нафтогазодобувною компанією країни, яке працює в галузі енергетики, а саме видобутку корисних копалин. Предметом діяльності є розроблення родовищ та видобуток енергетичних ресурсів з метою перероблення первинної сировини у готові паливні та/або інші продукти різного споживання. На балансі компанії знаходиться 1891 нафтових та 162 газових свердловин, 25 бурових установок та 537 автомобільних заправних станцій (АЗС). В умовах обговорення найбільшими акціонерами майбутнього компанії (23.12.2021 р. не відбулося засідання акціонерів щодо розподілу активів, наступне планується на 17.02.2022 р.) складно розпочинати нові масштабні інвестиційні проекти. Зокрема, уряд України планував до кінця 2021 р. розділити підприємство на «газову» та «нафтову» частини, щоб, наприклад, НАК «Нафтогаз України» зміг вийти на IPO [3].

За 10 років ПАТ «Укрнафта» втратила в видобуванні майже 1 млн. тон нафти та конденсату (майже 40%), що є прямим наслідком недофінансування компанії. Дані про зміни видобутку нафти в країні за 10 років наведено на рис. 1 за даними. В останні роки за низьких цін на енергоресурси не було можливості інвестувати великі кошти в розвиток матеріально-технічної бази підприємства. В 2020 р. компанія знизила видобуток нафти та конденсату порівняно з попереднім роком на 1% – до 1,501 млн. тон, а газу на 3% – до 1,127 млрд. куб. м та збільшила виробництво зрідженого газу на 4,5% – до 117 тис. тон. В 2021 році показники попереднього року несуттєво погіршилися [9], відповідно на 0,1 % до 1,499 млн. тон, на 0,9% до 1,117 млрд. куб. м та +1% до 117,7 тис. тон [3].

Щоб удосконалити операційну систему управління ПАТ «Укрнафта» потрібно виконати низку заходів:

1. Підвищення якості процесу матеріально-технічного забезпечення [4]:

2. Підтримка виробничого потенціалу, його виробничо-технологічна реструктуризація та стратегія;

3. Впровадження нововведень, які сьогодні виступають каталізатором економічного розвитку підприємства, результатом впровадження інновацій;

4. Підвищення конкурентоздатності продукції.

Для ефективної реалізації цих заходів потрібно впроваджувати сучасні логістичні системи на підприємстві, які повинні охоплювати процеси закупівлі, виробництва та розподілу продукції й узгоджуватись між ними. Виробничо-технологічна реструктуризація має на меті перетворення виробничої підсистеми, зміни повинні стосуватися як основного виробництва так і його інфраструктури. Рівень і глибина реструктуризації насамперед залежать від характеру та масштабності змін, які доцільно вносити до виробничого потенціалу для поліпшення конкурентоздатності компанії. Особливість управління інноваціями полягає в тому, що об'єктами управління є основні та забезпечувальні процеси, які є складовими одного цілого і поєднані між собою суб'єктами, які залучені до процесу реалізації інновацій. Завжди реалізація інновацій пов'язана із фінансовими, матеріальними витратами. Високий ризик потенційних втрат потребує ухвалення управлінського рішення лише після детального аналізу та високої ймовірності отримання позитивних економічних результатів.

Модернізована система буде більш гнучка, продуктивна та економна, функції керування системою будуть об'єднані з функціями, які виконують GPRS-модеми. Вона забезпечить передачу/прийом значно точніших сигналів. Впровадження розроблення надасть можливість в режимі реального часу керувати технологіями виробничих процесів різних об'єктів, промислів та свердловин, тобто контролювати й аналізувати ситуацію, вести облік спожитих ресурсів тощо. Можна зазначити, що основна відмінність запропонованого проекту полягає в заміні існуючих технологій та радіоканалу зв'язку на GPRS-канал.

Висновки. Сучасна операційна система має бути побудована на основі реалізації принципів виробничого менеджменту з впровадженням системного, ситуаційного та процесного підходів. Важливими принципами розвитку системи операційного менеджменту ринку нафтопродуктів в Україні створення спеціалізованих виробничих підрозділів з високим рівнем концентрації виробництва, кооперації праці, інформаційного, технічного та технологічного забезпечення виробництва продукції, її переробки, логістики транспортних перевезень та цифровізації послуг.

Література:

1. Рахман М.С., Євтушенко В.А., Чупринюк Ю.В. Економічний аналіз та вдосконалення ринку нафти і нафтопродуктів в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 195–201. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/27.pdf
2. Гевко І.Б. Операційний менеджмент: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. К. : Кондор, 2005. 228 с.
3. Перевозова І.В. Моніторинг сучасних умов функціонування підприємств нафтогазової галузі України у контексті світового досвіду. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 11, Частина 5. С. 74-76.
4. Бородин М.Ю. Напрями модернізації та інноваційного розвитку нафтогазового комплексу України в контексті Євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. № 10. Ч. 1. С. 46-50.